

(1781/2).

Příroda! Jsme jí obklopeni a ovinuti — neschopni z ní vystoupit a neschopni dostat se hlouběji do ní. Nevzývána a nevarována přijímá nás do koloběhu svého tance a prohání nás, až zemlíme a padneme jí z loktů.

Vytváří věčně nové tvary; co tu jest, ještě nebylo; co bylo, již se nevrátí — všechno je nové a přec jen stále staré.

Žijeme uprostřed ní a jsme jí cizí. Bez ustání s námi hovoří a svého tajemství nám nezrazuje. Stále na ni působíme a přec na ni nemáme moci.

Zdá se, jako by vším směřovala k individualitě a ve skutečnosti na individua nedá. Pořád buduje a pořád ničí a její dílna je nepřístupna.

Žije v samých dětech; a matka, kdeže jest? — Je jedinou umělkyní: z nejprostší hmoty k největším protikladům; beze zdání námahy k největšímu zdokonalení — k nejpřesnější určitosti, potažené vždy něčím měkkým. Každý z jejích výtvorů má svou odlišnou podstatu, každý z jejích jevů je pojmem zcela pro sebe, a přece se to vše pólí v jednotu.

Hraje divadlo: vidí-li je sama, nevíme, a přec je hraje pro nás, kdož stojíme v koutě.

Je v ní věčný život, vznik a pohyb a přece se nehýbe kupředu. Proměňuje se věčně a chvilky v ní není stání. Nezná pojmu trvání a všemnu zastávku proklela. Je pevná. Její krok je vymě-

řen, její výjimky jsou vzácné, její zákony neproměnné.

Vše promyslíla a neustále rozvažuje; ne však jako člověk, než jako příroda. Vyhradila si zvláštní všeobšíhlý smysl, jehož jí nikdo neodkuká.

Lidé jsou všichni v ní a ona je v nich ve všech. Se všemi hraje vlídnou hru a těší se tím více, čím více kdo z ní má. Tak s mnohými hraje v skrytu, aby dohrála, než si všimnou konce.

I to nejnepřirozenější je přírodou. Kdo ji nevidí ve všem a všude, nezahledne ji nikde.

Miluje sebe samu a na sobě samé věčně jí bezpočtem očí i srdcí. Vtělila se do světa, aby sama ze sebe měla rozkoš. Stále dává vyrůstat novým požívačům, nenasytná v tom, jak se o sebe se světem sdílí.

Raduje se z přeludu. Kdo jej v sobě a v jiných ruší, toho potrestá jak nejpřísnější tyran. Kdo jde důvěřivě za ní, toho si přitiskne k srdci jako děcko.

Jejích dětí je bezpočet. K nikomu není nadobro skoupá, má však své miláčky, k nimž se chová marnotratně a obětavě. Tomu, co je velké, zajistila svou ochranu.

Chrlí svá stvoření z nicoty a neřiká jim, odkud přicházejí a kam jdou. Jen at si běží. Dráhu zná ona sama.

Málo má pružin a žádná z nich není opotřbována, všechny jsou působivé a pořád jiné.

Podívaná, jakou poskytuje, je stále nová, ježto vytváří stále nové diváky. Život je její nejkrás-

654

nější vynález, a smrt, to je její chytráctví, jak máti mnoho životů.

Zahaluje člověka do mlh a věčně ho pobádá k světlu. Činí z něho setrvačně těžkého tvora lpějícího na zemské hroudě a vždy znova ho roztrpěje k výškám.

Dává potřeby, ježto má ráda pohyb. Je div, že všeho toho pohybu dospívá tak malým nákladem. Každá potřeba je dobrodíním. Rychle ukoljena rychle zas procitá. Poskytne-li o jednu víc, je to nový zdroj slasti; vbrzku však se dostane do rovnováhy.

Každým okamžikem přichystána k nejdelšímu běhu, každým okamžikem je u cíle.

Je marnivost sama; ne však pro nás, jimž se učinila tím nejdůležitějším ze všeho.

Každému dítěti dovozuje, aby jí opravovalo, každému bloudu, aby jí soudil, tisícům, aby jí tupě prezírali, a ze všeho má potěšení a u všech přijde na své.

Jejích zákonů je poslušen, i kdo jí odporuje; působí s ní, i kdo chce působit proti ní.

Ze všeho, co dává, dělá dobrodíní; neboť předtím z toho udělá nezbytnost. Mešká, aby vzbouzela po sobě touhu; pospíchá, aby nepřesytila.

Nemá mluvy ani řeči; vytváří však jazyky a srdce, jimiž cítí a mluví.

Její koruna, toť láska. Jen láskou se jí přiblížíš. Prohlubuje rokle mezi všemi bytostmi, a všechno chce splývat spolu. Vše isolovala, aby vše stmelila. Několika doušky z poháru lásky odškodňuje za lopotu celého života.

655

653

Je vše. Sebe samu odměňuje a trestá sebe samu, sebe samu těší a trýzní. Je drsná a mírná, lbezbná a strašná, je bez síly a je mohutná. Všeho je v ní vždy plno. Přítomnosti a budoucnosti nezná. Přítomnost je jí věčností. Je dobrotivá. Blahoslávím jí a všechna její díla. Moudrá je a tichá. S těla jí neserveš vysvětlení, nevyvzdoruješ na ní daru, jehož nedá dobrovolně. Je lživá, leč k dobrému záměru a nejlepší je, její lži nepostřehnout.

Je celistvá a přece vždy nedokonána. Tak jak si vede, může si bez ustání věsti dál.

Každému se zjevuje v jiném tvaru. Skrývá se v tisícero jmen a výrazů a je stále těž.

Postavila mne do světa, vyvede mne také ven. Svěřuji se jí. At si se mnou dělá, co chce. Nebude mít svého výtvoru v nenávisti. Já o ní nemluvil. Ne, cokoli je pravda a cokoli je lež, to všechno mluvila ona. Vše je její vina, vše její zásluha.

přel.
Otokar
FISCHER